

UDRUGA HRVATSKIH SUDACA

ASSOCIATION OF CROATIAN JUDGES

NAPUTAK ZA PRIMJENU KODEKSA SUDAČKE ETIKE (2006.)

Članak 1.

Sudac u izvršavanju svojih ustavnih i zakonskih obveza mora postupati neovisno i nepristrano.

1. Temeljna dužnost suca je izvršavanje njegovih ustavnih i zakonskih obveza. Sudac je u svom postupanju dužan pridržavati se Ustava i zakona i ta njegova obveza jasno proizlazi iz Ustava RH i zakona, poglavito Zakona o sudovima (čl. 2., 3. i 5). Te odredbe koje se odnose kako na sud kao tijelo državne vlasti, tako i na suce, nije potrebno posebno isticati u Kodeksu jer je riječ o temeljnim ustavnim i zakonskim odrednicama od kojih nema odstupanja i za koje u ovakvim propisima nema mogućnosti modifikacije. Zato je u članku 1. Kodeksa ta sudačka dužnost naznačena indirektno riječima "u izvršavanju svojih ustavnih i zakonskih obveza", ali istovremeno dovoljno jasno i određeno.

2. Riječ "mora" označava jačinu i stupanj važnosti neovisnog i nepristranog postupanja suca u izvršavanju njegovih ustavnih i zakonskih obveza. Neovisno i nepristrano postupanje sudački je imperativ koji čini temelj sudačkog bića. Bez neovisnosti i nepristranosti jednostavno nema sudovanja; sudac koji nije neovisan i koji nije nepristran zapravo nije sudac. Upravo zato te dvije odlike suca koje se tiču njegovog svakodnevnog postupanja trebaju biti kao prve posebno istaknute u temeljnim vrijednostima i načelima sudačkog kodeksa.

3. Iako je "neovisnost" sudbene vlasti, znači sudova i sudaca koji obnašaju tu vlast (sudačku dužnost) ustavom zagwarantirana (čl. 115 st. 2 Ustava RH), njeno isticanje u Kodeksu potrebno je iz više razloga. Kao prvo, sama odrednica o neovisnosti s jedne je strane dovoljno jasna jer je značenje te riječi neupitno (s gramatičkog gledišta), ali je s druge strane istovremeno i nedovoljno precizno određena pa je stoga Kodeksom potrebno stvoriti temelj koji će omogućiti izgradbeno tumačenje o tome što sudačka neovisnost znači i što ona treba značiti u svakodnevnom sudovanju. U tom smislu ovdje može biti navedeno slijedeće.

3.1. Ustavom proklamirana trodioba vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu niti jednom od ta tri segmenta vlasti ne daje supremaciju nad drugim. Imajući u vidu temeljne odrednice demokratskog društva kao i države koja njeguje i želi razvijati postulate demokratskog, humanog i civiliziranog postupanja, nije moguće niti jednu od tri segmenta vlasti "postaviti" nad bilo koju drugu. Naime, s te točke gledišta, teško bi bilo reći, primjerice, da je zakonodavna vlast važnija od sudbene, ili da je izvršna vlast važnija od zakonodavne. Ali, izgleda neupitno da u svakodnevnom funkcioniranju društva i zakonodavna i izvršna vlast traže svoje mjesto, svaka sa svojim argumentima kojima nastoji dokazati ili utjecati na društvene tokove države; izvršna vlast predlažući zakone, a zakonodavna vlast prihvatajući ih ili odbijajući, odnosno kreirajući određenu politiku koju onda provodi izvršna vlast. Pri takvom ozračju sudbena vlast, kao treća, nastupa upravo kao onaj segment vlasti koji treba

osigurati da to provođenje politike ne ide na uštrb temeljnih ustavnih i zakonskih prava pojedinca. Sudbena vlast je ona koja mora reagirati, pod zakonom predviđenim uvjetima, kada su ta prava pojedinca neopravdano ograničena ili ukinuta; ona treba zaštititi i sačuvati pojedinca od neopravdanih posega u njegova temeljna ustavna i zakonska prava, a koji posezi mogu doći bilo od strane države, bilo od strane nekog drugog pojedinca. Istovremeno, sudbena vlast treba reagirati onda kada se pojedinac neosnovano i neopravdano suprotstavlja pravilima (zakonima) koji su u državi donijeti upravo zato da štite temeljna prava njenih građana. Onda kada pojedinac ugrožava zakone, on time ugrožava i prava i slobode drugih, pa sudbena vlast i u takvim uvjetima treba reagirati zaštitom drugih pojedinaca, ali i države od takvog kršenja Ustava ili zakona.

3.2. Reagiranjem sudbene vlasti tada mora biti zakonito, objektivno, pravedno. Kako bi sud tako mogao reagirati, on mora biti neovisan. Neovisnost suda i suca je *conductio sine qua non* za takovu reakciju. Neovisnost, dakle, znači da sudac u svom postupanju mora biti lišen svakog upliva sa strane koji bi mogao imati utjecaja na njegovu odluku, kako od pojedinca tako i od države. To znači da nikakvi osobni ili privatni interesi pojedinca, niti interesi dnevne politike, a isto tako niti bilo kakvi pragmatični razlozi ne smiju utjecati na suca u donošenju njegove odluke. Ona mora biti utemeljena samo, jedino i isključivo na zakonu; njegova odluka mora biti neovisna. Zato sudac mora odlučno odbiti svaki pokušaj bilo kakvog utjecaja koji je usmjeren u pravcu njegovog postupanja ili odlučivanja.

3.3. Iz toga proizlazi da se sudačka neovisnost ne odnosi na Ustav i zakone. Suci, dakako, moraju postupati na temelju ustavnih i zakonskih ovlaštenja, oni nisu, niti mogu biti neovisni od Ustava i zakona jer bi to značilo arbitrnost koja, u stvari, u takvim situacijama predstavlja postupanje koje nije zakonito, odnosno, jednostavno postupanje izvan sudbenih okvira. To je, dakako, nedopustivo; sudac je dužan pridržavati se Ustava i zakona i zato svako namjerno drugačije postupanje nije samo kršenje Ustava i zakona, već i ovog kodeksa.

4. Nepristranost, kao iduća temeljna vrijednost svakog suca, vrlo lako može biti povezana sa kasnijim odredbama Kodeksa koje se tiču djelovanja suca u sudu i izvan suda. Ipak, kako je riječ o jednoj od temeljnih sudačkih odrednica, o njoj treba biti rečeno nešto više, imajući pri tom u vidu da je u daljnjem dijelu obrazloženja prednacrtu potrebno imati u vidu i ove odrednice nepristranosti.

4.1. Kada je riječ o nepristranosti osobito mora biti naglašeno ne samo to što sudac mora biti nepristran, već i to da on mora tako i izgledati. To može biti postignuto jedino ako sučeva verbalna i neverbalna komunikacija, poglavito pri izvršavanju njegove dužnosti, ne pruža nikakvog osnova za makar impresiju ili naznaku pristranosti. To znači da sudac u svom govoru, gestama, mimikom lica ili tijela se ne smije dovesti u poziciju da njegovo ponašanje može biti tumačeno kao pristrano. To se poglavito odnosi na izraz lica i geste koje, uz ili bez govora, kod procesnih učesnika ili medija mogu stvoriti dojam o sučevoj pristranosti.

4.2. Predrasude ili određena preduvjerenja nesumnjivo mogu kod procesnih učesnika ili medija stvoriti dojam pristranosti. Zato sudac u svom djelovanju ne smije pokazivati da na njegove odluke utječu predrasude ili preduvjerenja. Bilo kakva naznaka koja bi mogla implicirati da je sučeva odluka posljedica predrasuda na osnovi nečije narodnosti, vjere, spola, hendikepiranosti, rase, godina života, položaja u društvu, ekonomsko-socijalnog statusa ili spolne usmjerenosti može stvoriti dojam nepristranosti. Upravo zato sudac svojim ponašanjem i odlukama ne smije dopustiti takav dojam. Bilo kakvo drugačije postupanje

dovodi u sumnju zakonitost, pravednost, pa i pravičnost sučevog postupanja i slabi vjeru u njegovu objektivnost.

4.3. Na nepristranost mogu utjecati i određeni životni stavovi, motivi, a poglavito politička uvjerenja suca. Upravo zato je zakonsku odredbu o tome da suci ne smiju biti članovi političkih stranaka potrebno posebno istaknuti kao nužnu kod postizanja i očuvanja sudačke nepristranosti (čl. 60 Zakona o sudovima). Svako članstvo u političkoj organizaciji može dovesti u sumnju sučevu pristranost. Budući da je riječ o zakonskoj odredbi, nju nije potrebno kao takvu ponavljati u Kodeksu, ali je sasvim jasno da nepristranost u sebi sadržava upravo poštivanje te zakonske odredbe.

4.4. Članstvo u određenim drugim udrugama isto tako može dovesti u sumnju sučevu nepristranost. Ukoliko je riječ o udrugama iz čijeg programa ili stvarnog djelovanja proizlaze makar i naznake nacionalne, vjerske, spolne, rasne i dr. diskriminacije, sudac ne smije biti član takve udruge. Eventualna pripadnost profitnim organizacijama, osobito ukoliko postoji mogućnost ili se takva udruga realno pojavljuje kao jedna od stranaka u sudskom postupku, također može utjecati na sudačku nepristranost. Članstvo u humanitarnim i neprofitnim udrugama moglo bi biti tolerirano. Primjerice, članstvo ili aktivno djelovanje u humanitarnim udrugama (zaklade) ili pak strukovne organizacije (Hrvatsko udruženje za kaznene ili građanske znanosti i praksu, Hrvatsko udruženje za europsko kazneno pravo i sl.) može čak biti poticajno i dobrodošlo. Za procjenu prihvatljivosti članstva u udrugama odlučno je da članstvo ili aktivnost u takvim udrugama ne može ostaviti makar i dojam nepristranosti.

4.5. U tom smislu moglo bi biti tumačeno i članstvo u kulturnim organizacijama, dok članstvo ili aktivno djelovanje u sportskim organizacijama treba biti pomno ispitano ne toliko zbog aktualnih prijepora oko umiješanosti politike u određene sportske grane, koliko zbog profesionalnosti sporta i velike mogućnosti da određene aktivnosti sportskih organizacija budu predmetom sudskog postupka (primjerice, sporovi vezani uz transfer igrača iz jednog u drugi klub). Zato je nužno izbjegavati članstvo u sportskim i inim organizacijama i udrugama čije aktivnosti sa stanovišta redovnog i razumnog rezoniranja ostavljaju dojam nedoličnih aktivnosti, bilo zbog čestog pojavljivanja pred sudom u kontekstu nedozvoljenih aktivnosti, bilo zbog aktivnosti koje su u javnosti ocijenjene kao neetične i moralno dvojbene.

4.6. Sučeva životna opredjeljenja, svjetonazor, njegovi osobni problemi također ne smiju imati utjecaj u donošenju njegovih odluka. Sučeva odluka koja je posljedica njegovih osobnih problema, opredjeljenja ili svjetonazora teško može biti objektivna, a vrlo lako može ostaviti dojam pristranosti. Zato i te okolnosti moraju biti ostavljene izvan sudnice prilikom donošenja sudačkih odluka.

4.7. Aktivno sudjelovanje u obrazovnom procesu vezanom uz pravo mora biti dobrodošlo i ne bi smjelo biti tumačeno tako da utječe na sučevu nepristranost. Razni nastavni oblici (predavanja vezana uz polaganje pravosudnog ispita, sudjelovanje u izvođenju nastave na fakultetu, aktivna participacija na stručnim seminarima) moraju biti ne samo odobravani, već na njih treba i poticati. Te aktivnosti zasigurno pridonose ugledu suca, a time i sudačke profesije i suda uopće.

4.8. S druge strane, sudjelovanje na raznim okruglim stolovima koji po temi ili sudionicima imaju određene implikacije vezane uz dnevnu politiku trebaju biti izbjegavani. Pojavljivanje suca u kontekstu neke teme koja ima političke konotacije ili na određenom skupu koji je organiziran radi iznošenja političkih poruka nije poželjno i vrlo lako može ostvariti dojam

nepristranosti suca. Naime, zakonska zabrana članstva u političkim organizacijama, u svjetlu ovog Kodeksa, ne znači samo formalnu zabranu, već i sustezanje od bilo koje aktivnosti koja predstavlja bilo kakvu političku djelatnost bez obzira na to što sudac nije član političke organizacije. U tom smislu, prisustvovanje skupovima koji imaju političku konotaciju ili političku poruku lako bi moglo biti tumačeno kao iskazivanje podrške ili kao izraz neslaganja sa određenom političkom idejom ili porukom, a što ruši neovisnost i nepristranost suca. Zato bilo kakva politička aktivnost, pa čak i pasivno prisustvovanje političkim skupovima treba biti izbjegavano.

4.9. Osobitu pozornost treba posvetiti javnim istupima. Uvažavajući neke temeljne postavke odnosa sudstva i medija (usp. materijale sa savjetovanja u Trogiru), u odnosu na Kodeks valja istaknuti nužnost izbjegavanja javnog istupanja koji pri tom sadrži komentar ili osvrt sudskog postupka koji je u tijeku, bez obzira da li je riječ o postupku koji vodi konkretan sudac ili neki drugi sudac. Izgleda neupitnim pravilo da sudac ne smije komentirati druge sudske postupke ili druge postupke sudaca, osim ako to nije u okviru zakonskih odrednica (primjerice, stegovni postupak protiv suca) ili ako je riječ o davanju izjave u obavljanju redovne sudačke dužnosti koje služe izvješćivanju javnosti ili objašnjenju određenog sudskog postupanja.

4.10. Sudac mora izbjegavati bilo kakav komentar, znači i onda kada nije javan, koji bi mogao značajno škoditi njegovoj nepristranosti, odnosno njegovom zakonitom, objektivnom i pravičnom sudovanju. Ovi postulati nužno traže određenu modifikaciju kada je sudac stranka u postupku, kada je, dakle, privatno zainteresiran za ishod postupka. No, i u takvim situacijama sudac treba imati na umu njegovu sudačku profesiju i sustezati se od neprimjerenog komentiranja postupka ili kolege suca.

Članak 2.

Sudac je dužan doprinositi ugledu i dostojanstvu suda i sudačke profesije.

1. Uvažavajući ustavne odrednice o samostalnosti i neovisnosti sudova (čl. 115 st. 2 Ustava RH), zakonske odrednice koje sucu nalažu ponašanje koje ne umanjuje vlastiti ugled kao i ugled sudbene vlasti (čl. 58 Zakona o sudovima), kao i ustavno-zakonsku poziciju sudbene vlasti, ipak bi moglo biti rečeno da sudbena vlast trenutno ne zauzima položaj u društvu koji joj na temelju Ustava i zakona pripada. Riječ je o stvarnom položaju, a ne o onom koji je proklamiran. No, upravo ta ustavno-zakonska proklamiranost daje temelj za zakonito djelovanje koje će sudbenu vlast pozicionirati kako u društvu, tako i u odnosu na ostala dva segmenta državne vlasti na ono mjestu i na onu ulogu koja sudbenoj vlasti pripada. Ponašanje suca koje je sukladno ovom Kodeksu može značajno pridonijeti ostvarenju tog cilja.

2. Sudovi, naime, sude na temelju Ustava i zakona. Pri tom valja ponoviti da sudske odluke predstavljaju ili zaštitu društva, drugih građana od nezakonitog postupanja pojedinca ili zaštitu pojedinca od neopravdanih posega od strane države u temeljna prava i slobode pojedinca. Suci su upravo ti koji su zaštitnici čovjekovih prava i sloboda.

3. Takav odgovoran i nadasve zahtjevan posao moguće je obavljati samo i jedino donoseći takve odluke koje će stvoriti, održavati i razvijati povjerenje javnosti u neovisno, samostalno i časno sudstvo. Jedino u okviru institucije suda koji uživa ugled i dostojanstvo moguće je učinkovito štititi čovjekova prava i slobode.

4. Ugled i dostojanstvo suda, njegova samostalnost i neovisnost, nepristranost, a svakako i časnost, temeljne su postavke za postojanje pravde u društvu. Zato svaki sudac treba vlastitim primjerom, kako u obavljanju sudačke profesije, tako i izvan suda, razvijati one standarde ponašanja (v. kasnije obrazloženje uz čl. 4 i 5 Kodeksa) koji doprinose razvijanju i očuvanju ugleda i dostojanstva suda i sudačke profesije. Jedino na taj način moguće je razviti javno povjerenje u sudačke odluke i nepristranost suda i svakog suca posebno. Samo zakonite odluke, tj. postupanje na temelju Ustava i zakona mogu biti temelj takvom povjerenju javnosti. Istovremeno, prihvaćanjem ovog Kodeksa kao modela ponašanja svakog suca može predstavljati znakovit doprinos javnom povjerenju u sudstvo, a ponašanje suprotno odredbama Kodeksa to povjerenje javnosti u sudstvo može smanjiti. Takvo smanjeno povjerenje javnosti dovodi u pitanje funkcioniranje pravne države kao države "koja uspostavlja i stalno održava neprijelaznu granicu svoje vlasti u odnosu na neprikosnovena i nedodirljiva ljudska prava i slobode donošenjem zakona i njihovom primjenom kojima se prava i slobode čovjeka i građanina zaštićuju od svakog nasilja pojedinca, grupe i same državne vlasti".

Članak 3.

Sudac u svim svojim aktivnostima mora biti besprijekoran i izbjegavati dojam nedoličnosti

1. Ostvarivanje ranije navedenih ciljeva temeljenih na ustavnim i zakonskim odrednicama i osnovnim vrijednostima i načelima nije moguće bez takve ličnosti suca koji će u svim svojim aktivnostima nastojati biti besprijekoran i izbjegavati sve ono što bi moglo stvoriti dojam nedoličnosti. Zato je važno da takvo ponašanje suca bude u okviru njegove profesionalne aktivnosti, ali i privatno.

2. Sudac mora očekivati da će njegovo ponašanje u obavljanju profesije, ali i privatno biti stalnim predmetom ocjenjivanja, kako od strane javnosti, tako i od strane privatnog kruga osoba u kojem se kreće. Zato on mora svoje ponašanje urediti tako da ono u svakom trenutku bude besprijekorno. Pri tom valja napomenuti da kod ponašanja suca neizbježno postoje stanovita ograničenja koja kod ljudi koji obavljaju druge poslove ili obnašaju druge funkcije jednostavno ne postoje ili im predstavljaju nepotreban teret. Ta ograničenja, koja proizlaze i prihvaćanja standarda ponašanje ustanovljenih ovim Kodeksom, sudac mora prihvatiti s voljom i slobodno jer su ista izraz i posljedica ekstraordinarnosti sudačke funkcije. Upravo prihvaćanje besprijekornosti i izbjegavanje dojma nedoličnosti jest onaj razlikovni čimbenik koji ukazuje na posebnost sudačke profesije, pa samim tim i osobe suca.

U tom okviru treba promatrati i sve ono što je navedeno ranije kod čuvanja ugleda i dostojanstva suda i sudačke profesije, te neovisnosti i nepristranosti, ali je potrebno ukazati i na još neke okolnosti.

3. Dakako da nije moguće unaprijed predvidjeti sve situacije kojem bi mogle stvoriti dojam nedoličnosti. Upravo zato je obveza besprijekornosti i izbjegavanja dojma nedoličnosti postavljena općenito. Svaka konkretna situacija ipak može biti prosuđivana imajući u vidu i polazišne kriterije besprijekornosti i doličnosti. Naime, o povredi ove odredbe Kodeksa radilo bi se onda kada bi određeno ponašanje suca kod prosječne i razumne osobe stvorilo dojam da je sposobnost suca za zakonito, pravilno, neovisno, nepristrano i kompetentno postupanje smanjena.

4. Besprijekornost suca posebno mora doći do izražaja kod sudjelovanja suca u financijskim i poslovnim aktivnostima. Kod toga potrebno je držati se načelnih ograničenja vezanih uz temeljne vrijednosti ovdje navedene. Općenito, sudac treba izbjegavati svakovrsne financijske transakcije koje mogu dovesti u pitanje njegovu neovisnost i nepristranost. Jedino tako može biti postignuta besprijekornost i izbjegnuta dojam nepriličnosti.

4.1. Posebna pozornost treba biti kod primanja darova, usluga ili pozajmica sucu ili članu njegove obitelji (domaćinstva). Dakako, ne treba posebno naglašavati zakonom zabranjeno primanje dara ili kakve druge koristi kako bi sudac obavio ili ne obavio neku radnju u okviru svojih ovlasti koje ponašanje nije samo kazneno djelo, već teško i nečasno narušavanje visokih standarda postavljenih ovim Kodeksom.

4.2. Sudac mora izbjegavati primanje darove, usluga, pozajmice ili kakve druge koristi od osoba za koje se razumno može očekivati da će se, te osobe ili njihovi rođaci ili bliski prijatelji, naći pred sucem kao procesni učesnik, pa čak i ne pred njim u postupku već i u istom sudu gdje sudac obnaša svoju dužnost. Ta zabrana odnosi se, dakle, posebno na odvjetnike i njihove klijente. Sudac bi trebao poticajno djelovati i na članove svoje obitelji (domaćinstva) u pravcu izbjegavanja primanje darova, usluga, pozajmica ili kakve druge koristi od ovdje navedenih osoba. Sugestija se pri tom treba bazirati na etičkim načelima, poglavito na onima koje izvire iz Kodeksa.

4.3. Od ovako navedene zabrane trebaju biti izuzeti prigodni darovi od rodbine ili prijatelja (rođendani, obiteljske i druge godišnjice, vjenčanja i tsl.). Pri tom treba voditi računa i o razmjernosti dara prema prigodi i odnosu koji sudac ima sa osobom koja daruje. Naime, primanje dara prekomjerne vrijednosti može dovesti u sumnju nepristranost i besprijekornost suca i stvoriti sumnju nije li dar ipak učinjen iz određenih neetičkih razloga. Na takvu nesrazmjernost osobito treba obratiti pozornost ukoliko je dar namijenjen užem članu obitelji suca (članu domaćinstva). Nije neprihvatljivo da sudac i uži član njegove obitelji prime dar, nagradu ili kakvu drugu korist koja je vezana uz izvansudsku djelatnost suca koja je zakonita i u skladu sa Kodeksom (npr. objavljen stručni rad, nastavna aktivnost suca na fakultetu i tsl.) ili koja je vezana uz redovnu i zakonitu profesionalnu djelatnost užeg člana njegove obitelji.

4.4. Nije neprihvatljivo da sudac primi javnu počasnu nagradu ili priznanje koje je vezano za njegovu profesionalnu i stručnu aktivnost, ali samo utoliko koliko je davaoc javne nagrade ili priznanja organizacija čija aktivnost se uklapa u vrijednosti i standarde kojih se sudac treba pridržavati na temelju Ustava, zakona i ovog Kodeksa.

4.5. Nije u suprotnosti s odredbama ovog Kodeksa ukoliko sudac primi honorar ili naknadu za objavljeni stručni ili znanstveni rad, za sudjelovanje na stručnom skupu, za održani govor ili za sličnu zakonski dopuštenu (čl. 62 Zakona o sudovima) stručnu li znanstvenu aktivnost izvan suda, sve dok je takva nagrada razumna i razmjerna s učinjenim. No, pri tom treba obratiti pozornost da sudac ne smije biti značajan dio svog radnog vremena odsutan radi takvih dopuštenih izvansudskih aktivnosti. Isto tako, izvor plaćanja treba biti takav da ne dovodi u sumnju sučevu nepristranost. Kada sudac sudjeluje u ovakvim dopuštenim izvansudskim aktivnostima ne smije doći do okolnosti koje bi ostavljale dojam da sudac koristi sudački položaj za osobnu nerazmjernu ekonomsku korist.

5. Besprijekornost se ogleda i u poštivanju zakonske dužnosti prema kojoj sudac ne smije obavljati odvjetničku ili javnobilježničku službu, a niti poslove člana upravnog ili nadzornog odbora trgovačkog društva ili druge pravne osobe (čl. 61 st. 2 Zakona o sudovima). Razvidno

je da se zabrana odnosi na aktivnosti koje predstavljaju pružanje pravne pomoći ili upravljačko-nadzorne funkcije za koje se dobiva nagrada. U tom smislu treba istaći da sudac ne smije nikada pružati pravnu pomoć uz naknadu ili nagradu. No, dopustivo je da sudac članu obitelji daje pravne savjete ili mu pomaže oko izrade pravne dokumentacije sve dok za to ne prima nikakvu kompenzaciju.

5.1. Nadalje, dopustivo je da sudac u postupku zastupa sam sebe, bez obzira da li je riječ u postupku pred sudom ili u postupku ili poslovanju pred drugim državnim tijelima ili pravnim osobama. Pri tom sudac ne smije zloupotrijebiti svoju funkciju kako bi ostvario određena svoja prava ili zaštitio svoje interese ili interes svoje obitelji (vidi ovdje pod 7).

6. Nadalje, valja naglasiti kako ponašanje suca uopće mora biti humano, uljudno, civilizirano i kulturno. Sudac probleme mora rješavati hrabro, odlučno, ali istovremeno strpljivo i odlučno. U postupanju treba imati sposobnost slušati, biti ustrajan, marljiv, strpljiv, izbjegavati nedorečenosti. Cjelokupna sudačka aktivnost može biti sažeta na četiri elementa koja po Sokratu pripadaju sucu: slušati uljudno, odgovarati mudro, razmišljati razborito i odlučiti nepristrano.

Nepriстойno, arogantno, nedisciplinirano i uopće ponašanje suprotno od gore navedenog ne može biti tretirano kao besprijeckorno i zasigurno može stvoriti dojam sučeve nedoličnosti.

7. Besprijeckorno i dolično ponašanje suca je i ono kod kojeg sudac prestižnost svoje funkcije i svog položaja ne koristi kod ostvarenja svojih privatnih probitaka, ali isto tako niti za povlašten tretman svoje obitelji. Sudac ne smije koristiti svoju funkciju kako bi sebi ili svojoj obitelji stvorio prednost u sudskom postupku. Takvo ponašanje bilo bi, primjerice, kada bi sudac u građanskoj parnici intervenirao kod svog kolege kako bi člana svoje obitelji koji je stranka u toj parnici stavio u povoljniji položaj u odnosu na drugu stranku. Možda najilustrativniji primjer kada sudac aludira na svoj položaj radi postizanja popustljivosti je onda kada se poziva na svoju funkciju u trenutku kada ga je policajac zaustavio zbog prometnog prekršaja (pri čemu to pozivanje može biti izravno, riječima, ili pak konkludentno; držanjem sudačke iskaznice u vozačkoj ili prometnoj dozvoli) . Takvo ponašanje bi trebalo izbjegavati.

8. Pozornost treba obratiti i na izgled, odnosno odijevanje suca. Ono treba biti prikladno i uredno imajući u vidu da svaka društvena prigoda traži određenu vrstu odjeće i obuće. Čuvanje dostojanstva i digniteta suda najbolje može biti postignuto najprije tako da sam sudac pazi na svoje ponašanje; da se ponaša i da izgleda kao sudac. Na taj način on je najbolje u poziciji paziti i na ponašanje i izgled drugih u sudnici; od sasvim banalnih stvari kao što je način na koji su procesni sudionici odjeveni, kako izgledaju, pa sve do toga kakvo je njihovo ponašanje.

Članak 4.

Sudac svoj posao mora obavljati pošteno, savjesno, stručno, marljivo i odlučno.

Ova odredba, kao i one koje slijede u Kodeksu, može biti promatrana i kao razrada odredaba Kodeksa koje se odnose na temeljne vrijednosti i načela. Zato prilikom razmatranja djelovanja suca u i izvan suda, treba imati u vidu i sve ono što je navedeno ranije kao obrazloženje temeljnih vrijednosti i načela.

1. Iako su osobine suca nesumnjivo mnogo šire nego one koje su navedene u članku 4, ipak

može biti rečeno kako četiri istaknute kvalitete (poštenje, savjesnost, stručnost, marljivost i odlučnost) predstavljaju najprikladniju razradu temeljnih vrijednosti i načela. U tom smislu, poštenje je jedno od temeljnih sudačkih vrednota. Još je srednjevjekovni pravni pisac (i savjetnik pape Klementa VIII) Farinacius istakao; Iudices debent habere manus mundas. Pošteno obavljanje sudačkog posla ne znači samo pridržavanje Ustava i zakona, već i pravila struke koja nalažu profesionalan pristup svakom konkretnom procesnom učesniku i svakom konkretnom predmetu. Takav način u sebi nužno sadrži također i neovisno i nepristrano postupanje (usp. ranije obr. uz čl. 1).

2. Savjesno obavljanje sudačke dužnosti svakako znači postupanje na temelju Ustava i zakona. No, ono istovremeno znači pomno, brižljivo i strpljivo proučavanje svake konkretne situacija kako površnost i brzopletost ne bi mogle dovesti do pogrešnog postupanja ili pogrešne odluke. Ona isto tako traži da sudačka dužnost i njegov posao imaju prednost pred svim drugim djelatnostima suca. To istovremeno znači da je sudac, dajući prioritet obavljanju sudačkih dužnosti, dužan rješavati predmete onim redoslijedom kako ih je dobio, osim ukoliko postoji zakonska obveza o davanju prioriteta određenim vrstama predmeta.

2.1. Savjesno obavljanje u sebi sadržava i nepristranost, neovisnost i samostalnost. Uz ono što je naznačeno ranije, ovdje treba dodati da sudac u svom postupanju ne smije potpasti ni pod čiji utjecaj, bilo institucionalni, bilo izvan institucionalni. Sudačke odluke ne smiju biti posljedica pritiska bilo koje vrste, javnih prosvjeda ili pak straha od kritike. Osobito je važno da savjesnost znači i to da sudac ne smije donositi odluke onako kako misli da se to od njega sa bilo koje strane očekuje. Odluke moraju biti zasnovane jedino i isključivo na Ustavu i zakonu.

2.2. Strpljivo postupanje, kao odlika savjesnog suca nije u koliziji sa njegovom marljivošću i odlučnosti. Sudac može biti strpljiv i promišljen, ali istovremeno i učinkovit, odnosno marljiv i odlučan. Zato u donošenju odluka sudac mora biti smiren, promišljen, njegove odluke ne smiju biti ishitrene jer to često znači da su donijete pod uplivom emocija a što dovodi u pitanje objektivnost suca. Dužnost je svakog suca pronaći na zakonu i pravilima struke utemeljeno optimalno ravnovesje između zahtjeva za promptnim i odlučnim postupanje i zahtjeva za savjesnim postupanjem (strpljivost i promišljenost).

3. Stručnost u postupanju ne znači samo nužnost poznavanja propisa koji su nužni za zakonito postupanje, već i poznavanje pravila struke, poglavito kod primjene zakona. Poznavanje propisa, njihova zakonita primjena, te pravila struke od esencijalne važnosti su za izgradnju sudačke ličnosti gdje je iskustvo od velike važnosti. Pored toga, jedino stručan sudac, onaj koji ne ostavlja dojam nepoznavanja materije može imati nužan autoritet u odnosu prema strankama u konkretnom predmetu, ali isto tako i u odnosu na uposlenike suda i šire, u odnosu na javnost i povjerenje javnosti i u stručan rad suda. Zato je samo stručan sudac doista i sudac u punom i pravom smislu te riječi. Upravo stoga sudac mora raditi na svom stručnom usavršavanju i ta potreba je od tolike važnosti da je posebno istaknuta u Kodeksu (čl. 5).

4. Marljivost u postupanju znači potpunu predanost sudačkom poslu. Sudac treba biti posvećen obavljanju svoje sudačke dužnosti cijelim svojim bićem. Nikakve izvansudske aktivnosti ne smije ometati redovno obavljanje sudačke dužnosti. Osobni problemi, kako je istaknuto ranije, trebaju ostati izvan sudnice, oni ne smiju utjecati na obavljanje sudačke dužnosti jer odvlače pažnju, doprinose dekoncentraciji, a što sve predstavlja branu savjesnom, ali i marljivom obavljanju sudačkog posla.

4.1. Isto tako, marljivost označava i način pristupa poslu i obavljanju redovnih sudačkih dužnosti. Rješavanju predmeta i pravnih problema sudac treba pristupiti, u pravilu, bez oklijevanja, te dosljedno i konsekventno. Kad god to objektivne okolnosti dopuštaju, postupanje suca, a i njegova odluka u konkretnom predmetu treba biti brza i bez oklijevanja. Bilo kakvo postupanje koje može stvoriti dojam oklijevanja ruši ugled i dostojanstvo suca i suda i slabi povjerenje javnosti u sudačke odluke.

4.2. Sudac nikako ne smije svjesno zanemarivati određene predmete ili pravne probleme, iz bilo kojih razloga. Rješavanje određenih pitanja, makar ona predstavljala pravni izazov, iako po redovnom tijeku stvari njihovo uzimanje u razmatranje treba doći nakon rješavanje ranije zaprimljenih predmeta, predstavlja zapravo zanemarivanje redovnog, znači i zakonitog, redosljeda u rješavanju i sudačkom postupanju.

5. Daljnja odlika suca je odlučnost. Ona ovdje prvenstveno znači da sudac treba postupati i donositi odluke bez obzira na to što bi neki izvan pravni ili izvan zakonski društveni razlozi, najčešće dnevno-političke prirode, upućivali da je u postupanju potrebno određeno taktiziranje ili čak zastajkivanje. Kada postoje zakonski i profesionalno-stručni uvjeti za određeno postupanje ili određenu odluku, to treba biti izvršeno bez oklijevanja, hrabro, jasno, točno i na vrijeme. Strateško odugovlačenje iz razloga koji razumno, na zakonu i na pravilima struke ne mogu biti objašnjeni, mogu stvoriti dojam neodlučnosti kod promatrača (procesnih učesnika i medija), a takav dojam može izazvati sumnju u sučevu neovisnost, samostalnost i nepristranost.

Članak 5.

Sudac je dužan upotunjavati svoje opće i stručno obrazovanje.

1. Kada je riječ o obrazovanju sudaca, onda može biti navedeno kako sistem sudačke edukacije nije na onoj razini koja bi odgovarala položaju i ulogu sudbene vlasti, a niti potrebama sudaca. Tranzicijsko vrijeme koje u sebi nosi, između ostalog, mnoštvo novih zakonskih propisa u kojima su zamjetne čak i sistemske promjene, traži periodičnu, ali stalnu edukaciju sudaca. Unatoč poznatim iskustvima drugih zemalja koji na tom području imaju razvijene edukacione centre samo za suce i koji napredovanje u službi vežu i uz pohađanje tečajeva i seminara u tim centrima, kod nas, osim nekoliko, za sada, neuspjelih inicijativa nije napravljen potreban pomak. Materijalna insuficijencija jedan je od najvažnijih razloga koji se pri tom navode, iako ima naznaka da je zapravo glavni razlog nedostatak "prave volje" za ustanovljavanjem sistema trajne izobrazbe sudaca. Osim povremenih, ali suviše rijetkih seminara koji konceptijski, zbog svoje masovnosti ipak nisu pogodan i poželjan oblik stalne izobrazbe sudačkog kadra, drugi oblici organizirane edukacija izostaju. Stoga, za sada, količina i kvaliteta stručnog usavršavanja ostaje pretežito u domeni svakog suca posebno.

2. Nije sporno da je odgovarajuća stručna osposobljenost nužna za kvalitetno obavljanje sudačke dužnosti. Iako svakodnevno bavljenje pravnim problemima, te iskustvo koje se vremenom na taj način stječe, kod suca može razvijati stručnu osposobljenost i povećavati kvantum znanja, isključivo redovno obavljanje sudačke dužnosti ipak ne bi moglo biti dostatno za odgovarajuće stručno usavršavanje svakog suca.

3. Imajući, dakle, u vidu nedostatak adekvatnog institucionalno uređenog edukacijskog sistema sudačkog obrazovanja i svakodnevnu potrebu za usavršavanje poglavito obzirom na

velik broj novih zakona, razvidno je kako svaki sudac, za sada pretežito u vlastitom aranžmanu, treba poduzimati dodatni napor kako bi radio na vlastitom stručnom usavršavanju. Takvo usavršavanje treba biti stalno (na što upućuje i uporaba riječi "upotpunjavati" koja označava kontinuiranost). To, dakako, iziskuje veći utrošak vremena i energije, ali prestižnost sudačke funkcije i važnost sudačke profesije opravdavaju takav dodatni angažman.

3.1. Najpristupačniji vid takve "samoedukacije" može biti redovno praćenje stručne i znanstvene literature (periodika, knjige, monografije i tsl.). Sudjelovanje na stručnim skupovima i seminarima, a u okviru nekih od njih razvija se oblik rada kroz tzv. radionice koje "traže" aktivnu participaciju većeg broja prisutnih (a ne samo izlagača), također je oblik edukacije koji u ranije navedenim uvjetima može biti zadovoljavajući. Nadalje, pohađanje postdiplomskih tečajeva ili studija mogu doprinijeti mogućnosti teoretskog sagledavanja praktičnih problema, povećati kvantum znanja i na taj način značajno doprinijeti stručnom usavršavanju suca.

4. Potreba upotpunjavanja općeg obrazovanja suca također ne bi smjela biti upitna. Uz stručno usavršavanje, sudac mora pratiti zbivanja i sagledavati novosti i na područjima kao što su kultura, umjetnost i znanost općenito. Na taj način sudac može kvalitetnije obavljati svoju dužnost jer mu takvo praćenje olakšava tumačenje određenih pojava ili sporenja u društvu koje svoje razrješenje traže na sudu. Konačno, stalno upotpunjavanje općeg obrazovanja može doprinijeti i kvalitetnijem tumačenju zakonskih propisa. Zato nesumnjivo potreba upotpunjavanja općeg obrazovanja značajno doprinosi izgradnji sudačke ličnosti.

5. Obzirom na navedeno, izgradnja kompletne i kompetentne sudačke ličnosti može biti samo uz istovremeno i neprestano upotpunjavanje općeg i stručno obrazovanja svakog suca posebno. Jedino takav sudac može odgovoriti velikim zahtjevima koja su pred njega postavljena činjenicom njegova imenovanja na odgovornu i prestižnu sudačku funkciju.

Članak 6.

Sudac je dužan odnositi se prema strankama obzirno i s poštovanjem.

1. Temeljno polazište ovdje jest da stranke na sud nisu došle radi osobe suca, već tražiti zaštitu ili ostvariti neko svoje pravo. Od suca oni zato najprije očekuju pomoć u tome. Zato sudac svakako mora iskazati spremnost da stranku sasluša i da joj pomogne. Nije rijetko da su neke stranke ogorčene ili da na sud dolaze nabijene negativnim emocijama ne samo prema suprotnoj strani, već čak možda i prema sudu. Bezbroj je problema i situacija u kojoj se sudac može naći pri komuniciranju sa strankama. Rješavanje tih problema, ponašanje suca u tim i takvim situacijama, odnosno odnos suca prema strankama uopće mora biti takav da ne dovede u sumnju sudačku neovisnost, nepristranost, ugled i dostojanstvo. Ponašanje suca zato mora biti obzirno, tj. odmjereno, imajući u vidu konkretnu situaciju; stranku i njen problem.

2. Odnos suca prema strankama mora biti pristojan, uljudan, civiliziran i human. Sudac mora uvažavati ličnost stranke. Nije prihvatljivo strankama obraćati se sa "Ti" jer to može stvoriti dojam prisnosti s jedne strane, ili dojam "postavljanja s visoka" pa čak i omalovažavanja s druge strane. Sudac mora prema svakoj stranci pokazati jednak pristup koji u svojoj osnovi ima ponašanje koje uvažava tuđe ljudsko dostojanstvo i istovremeno ima u vidu da stranka od suca očekuje pomoć. Pristojno, uljudno i civilizirano ponašanje ne znači da sudac treba biti prema stranci napadno ljubazan ili čak snishodljiv. Određena doza ljubaznosti može biti

dobrodošla, ali u tome ne treba pretjerati, jer sudac i u ophođenju sa strankama mora pokazati sigurnosti i odlučnost. To može osobito biti važno kada stranka u svom zahtjevu mora biti odbijena ili kad nema zakonske mogućnosti da joj pomoć koju ona očekuje bude pružena.

2.1. Humanost u odnosu znači da sudac treba strpljivo saslušati što stranka ima za reći, on mora pokazati zanimanje za problem stranke, ali to ne znači da mora sa strankom neodmjereno suosjećati. Pokazivanje određene doze svijesti o shvaćanju težine problema stranke uklapa se u humanost, civiliziranost i uljudnost u komuniciranju. Pažljivo slušanje izlaganje stranke koje, po potrebi, može biti usmjeravano u pravcu koji je nužan za sagledavanje problema, može samo pridonijeti ugledu suca i povjerenju koje je stranka iskazala izlažući svoj problem sucu (usp. Sokratovu izreku na str. 9 pod 6).

3. Nije prihvatljivo ponašanje suca i ophođenje koje stranci ističe njen inferiorniji položaj u odnosu prema sucu, ili ističe ili pak stvara dojam ovisnosti stranke o postupanju suca. Primjerice, ostavljanje stranke u dugom čekanju pred sudnicom iako sudac nema raspravu niti nikakvog drugog neodgodivog službenog posla nije opravdano. Nadalje, arogantno, bahato i uopće govoreći nepristojno ponašanje, nije niti za razumjeti, niti za opravdati; ono je jednostavno neprihvatljivo.

4. Sve to, dakako, ne znači da sudac ne smije reagirati kada ponašanje stranke prema njemu ili prema sudu prijeđe granice dobrog ukusa, odnosno kada stranke počne iskazivati nepoštovanje suca ili suda i kada su njene aktivnosti neprimjerene mjestu i ulozi koje ima sudac i sud uopće. Naprotiv, tada je moguće da u reakciji suca bude potrebna određena doza oštine, ali ne i grubosti. Nema situacije u kojoj biranim riječima, ali odlučno, sigurno i ozbiljno stranci ne bi moglo biti jasno stavljeno do znanja da je njeno ponašanje neprihvatljivo. I takvo ponašanje stvara, održava i čuva ugled suca i sudbene vlasti u cjelini.

Članak 7.

Sudac je dužan razvijati korektne odnose sa kolegama i drugim uposlenicima suda.

Već do sada navedene odlike koje trebaju krasiti svakog suca mogu dati naznaku odnosa i stava koji sudac treba zauzeti prema kolegama i drugim uposlenicima u sudu.

1. Sudac mora gajiti korektne odnose prema kolegama. To, dakako, ne znači da sudac sa svim kolegama treba biti prijatelj, ali kulturna i civilizirana komunikacija, prožeta međusobnim uvažavanjem, minimum je ispod kojeg kolegijalna komunikacija ne bi trebala ići. To znači da je sudac dužan pružiti pomoć i biti spreman na razgovor o stručnim problemima sa kolegama ili kolegom kad god je to od njega zatraženo i kada je to razumno od njega očekivati i kad je objektivno u mogućnosti takvu pomoć pružiti. Tada komunikacija, a i u svakoj drugoj prilici ne bi smjela biti takva da sudac sebe stavlja u povoljniji položaj od sugovornika ističući svoje zasluge, odluke ili postupanja kao jedino ispravne. Sudac treba izražavati skromnost, u kolegijalnoj komunikaciji ne treba biti isključiv niti sebi i svom postupanju ili odlukama pridavati preveliku važnost.

2. Kad god je nužno, sudac mora surađivati sa kolegama i drugim uposlenicima suda u pogledu redovnog sudskog poslovanja. Pri tom sudac mora uvažavati i tuđa drugačija mišljenja, ali istovremeno na pristojan i kulturnan način dati do znanja uposlenicima suda da su

dužni postupiti prema uputi suca kada je ona utemeljena na zakonu, drugom propisu ili ustaljenoj praksi, čak i onda ako uposlenici suda to ne smatraju potrebnim.

3. Sudac može i mora tražiti od uposlenika suda pridržavanje onih standarda ponašanja kojih se i sam sudac pridržava. Tako on može zahtijevati poštivanje standarda marljivosti, savjesnosti i povjerenja, a istovremeno izbjegavanje pokazivanja predrasuda ili pristranosti kada je riječ o izvršavanju dužnosti koje uposlenici trebaju obaviti. Uvažavajući opće kulturne i civilizirane standarde ponašanja, sudac pri komunikaciji sa uposlenicima suda mora biti strpljiv, ljubazan i dostojanstven. Sudac pri tom ne smije nastupati pokroviteljski i općenito "s visoka".

4. Niti u jednoj situaciji sudac ne smije biti arogantan, davati neumjesne primjedbe koje su temeljene na nacionalnim, vjerskim, spolnim, rasnim i drugim predrasudama. Sudac mora izbjegavati govorenje u povišenom tonu, suzdržavati se od neprijemljenih komentara. Takvo ponašanje nesumnjivo ruši ugled samog suca, a time i ugled i dostojanstvo sudačke profesije.

Članak 8.

Sudac u izvansudskim aktivnostima mora izbjegavati sve što bi moglo štetiti ugledu i dostojanstvu suda i sudačke profesije.

1. Uvažavajući ono što je ranije navedeno, poglavito okolnosti koje se odnose na temeljne vrijednosti i načela ovog Kodeksa, iako bi stoga odredba ovog članka mogla biti tumačena kao ponavljanje već ranije propisanog, ipak ju je potrebno posebno naznačiti kako bi potreba ponašanja sukladno ovom Kodeksu bila posebno istaknuta i u odnosu na izvansudske aktivnosti suca. Pored toga, u njenom tumačenju moguće je navesti pobliže odrednice koje su temeljene na ranije navedenim temeljnim vrijednostima i načelima. Zato ovdje treba biti ponovljeno da sudac u svojim izvansudskim aktivnostima mora postupati u okviru Ustavnih (čl. 120 st. 5 Ustava TH) i zakonskih odredbi (čl. 61 i 62 Zakona o sudovima), a posebno da ne smije biti član nikakve političke organizacije.

1.1. Pri tom sudac posebno treba voditi računa o tome da njegova izvansudska aktivnost:

§ ne ometa redovno i pravilno obavljanje njegove dužnosti,
§ ne dovodi u sumnju njegovu nepristranost i
§ ne sramoti sudačku funkciju.

2. Uz ono što je ranije navedeno, ovdje može biti ponovljeno kako je sudac dužan izbjegavati ponašanje, uključujući i šale koje se temelje na predrasudama, a koje time mogu dovesti u pitanje njegovu nepristranost.

3. Vezano uz mogućnost sudjelovanja na stručnim i znanstvenim skupovima te u nastavnom procesu koji se tiče struke, valja istaći da je sudac u jedinstvenom položaju pridonijeti unapređenju prava. Zato nije neprihvatljivo da sudac sudjeluje u donošenju zakona ili drugih propisa. Uglavnom, svako djelovanje koje doprinosi učinkovitosti pravosuđa, neovisnosti i nepristranosti sudaca te ugledu i dostojanstvu suda i sudačke profesije je poželjno.

4. Nije prihvatljivo da sudac bude član bilo kojeg državnog (zakonodavnog ili izvršnog) tijela, jer bi takva aktivnost mogla bi baciti sjenu kontroverznosti i pristranosti na suca, osim ako nije riječ o aktivnostima koje su upravljanje prema poboljšanju prava, učinkovitosti pravosuđa te povećanju i očuvanju ugleda i dostojanstva suda i sudačke profesije..

4.1. Prihvatljivo je da sudac predstavlja državu na međunarodnim stručnim ili znanstvenim skupovima koji se tiču pravne, povijesne, obrazovne ili kulturne djelatnosti.

5. Ukoliko je sudac član neke nelukrativne udruge za koje članstvo nema zakonskih zapreka, a niti zapreka prema ovom Kodeksu (v. obr. uz čl. 3 pod toč. 4 i dalje), on je dužan redovno preispitivati djelatnost te udruge kako bi utvrdio da li je njegovo članstvo i dalje primjereno. Za ponoviti je da sudac ne smije biti član niti jedne udruge koja krši temeljna prava i slobode čovjeka i građanina, čija aktivnost nije u skladu sa zakonima i čije je djelovanje, makar i dijelom, bazirano na predrasudama na osnovi nacionalnosti, vjere, rase, porijekla, spola, socioekonomskog položaja i tsl.

Članak 9.

Sudac ne smije zlouporabiti informacije koje je saznano obavljajući sudačku dužnost.

1. Odredba nalaže sucu čuvanje kao tajne ono što je saznao u obavljanju svoje sudačke dužnosti. U odnosu na te podatke, a i inače u svojim aktivnostima sudac mora biti diskretan. Informaciju ili podatak koji je sudac saznao u obavljanju svoje sudačke dužnosti a koja nije opće poznata ili nije javna sudac ne smije upotrijebiti na bilo koji način osim onaj koji je vezan uz sudski postupak. Sudac poglavito takvu informaciju ili podatak ne smije upotrijebiti radi postizanja privatnih probitaka. To se odnosi kako na informacije koje je sudac saznao u postupku koji se vodi pred njim, tako i na informaciju koja očito potječe iz drugog sudskog spisa ili podneska koji je sa ili bez materijala stigao na sud.

2, Zabrana otkrivanja informacija odnosi se i na osobne prilike procesnih učesnika. Sudac mora čuvanje profesionalne tajne tražiti i od drugih uposlenika suda, a može i kolegama na primjeren način ukazati na potrebu čuvanja profesionalne tajne.

Članak 10.

Odredbe ovog Kodeksa bit će tumačene sukladno Naputku za njegovu primjenu.

1. Naputak za primjenu u svom temelju je zapravo komentar svake odredbe Kodeksa. Želeći izbjeći "prenormiranost", kao i primjerično nabranje koje može stvoriti nedoumice oko tumačenja Kodeksa, te ponavljanja koje u sebi nose opasnost dvostruke pokrivenosti, nužno je dati smjernice pa i upute o pravom smislu i značenju pojedine odredbe Kodeksa.

2. U tom smislu Naputak, kao neodvojivi dio Kodeksa, sadrži tumačenje i komentar na koje se mogu pozvati svi oni koji na bilo koji način primjenjuju Kodeks. Istovremeno, Naputak pruža razjašnjenje svake norme Kodeksa i na taj način može poslužiti poglavito sucima čije ponašanje u i izvan suda mora biti sukladno odredbama Kodeksa. Uz to, ovakva objašnjenje smisla svake norme predstavlja i okvir u kojem će biti postupano u konkretnim postupcima do kojih eventualno dođe povodom kršenja odredaba ovog kodeksa. To, dakako, ne znači da Naputak sadrži zatvoren krug djelovanja i ponašanja sudaca izvan kojeg nije moguće zamisliti

ono koje je suprotno Kodeksu. Praksa će svakako "otkriti" mnoge modalitete koji u Naputku nisu iskazani primjerom, niti ih je moguće unaprijed sve predvidjeti. Ali zato Naputak općenito, ali i određenim primjerima, daje osnovu kako za tumačenje odredaba Kodeksa analogijom tako i za tumačenje Kodeksa inter legem, pri čemu valja istaknuti da intencija Naputka nije stvaranje novih pravila. Kodeks, naime, pokriva područje sudačke etike na takav način i u dovoljnoj mjeri da norme same ili pak njihovo tumačenje mogu predstavljati prihvatljivu osnovu za njegovu primjenu i korištenje.

Iz navedenih razloga nužno je završnom odredbom na određeni način odredbe Kodeksa učiniti jasnijim, pružajući temelj za njihovo tumačenje i kasniju nadogradnju kroz praksu.

UDRUGA HRVATSKIH SUDACA